

EIP TIEDOTE

2 - 1998 • N:o 97
ISSN 1025-0905

DEN EUROPÆISKE INVESTERINGSBANK
EUROPAISCHE INVESTITIONSBANK
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
EUROPEAN INVESTMENT BANK
BANCO EUROPEO DE INVERSIONES

BANQUE EUROPEENNE D'INVESTISSEMENT
BANCA EUROPEA PER GLI INVESTIMENTI
EUROPESE INVESTERINGSBANK
BANCO EUROPEU DE INVESTIMENTO
EUROOPAN INVESTOINTIPANKKI
EUROPEISKA INVESTERINGSBANKEN

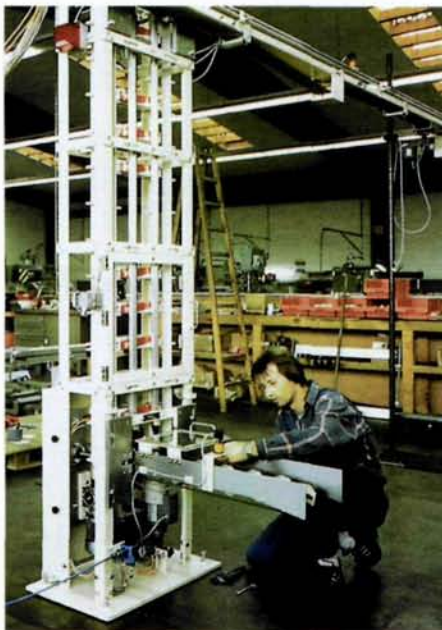
Euroopan investointipankin aloitteilla uusia työpaikkoja pk-yrityksiin

Amsterdamissa viime kesäkuussa kokoontunut Eurooppa-neuvosto pyysi Euroopan investointipankkia kehittämään uusia rahoitusvälineitä, joilla tuetaan innovatiivisia ja hyvät kehitysnäkymät omaavia pk-yrityksiä Euroopan työllisyyden edistämiseksi. Pankki vastasi pyyntöön käynnistämällä oman "Amsterdamin toimintaohjelmansa" (ASAP), jota sovelletaan vuoden 2000 loppuun asti. Ohjelman alustavat tulokset esiteltiin marraskuussa Luxemburgissa pidetyllä EU:n ylimääräiselle työllisyyshuippukokoukselle. Tässä artikkelissa tehdään selkoa pankin uusimmista aloitteista.

PK-YRITYSTEN RAHOITUKSEN NIUKKUUS RAJOITTA KASVUMAHDOLLISUUKSIA

Euroopan unionin uudet työpaikat syntyvät enimmäkseen pk-yrityksiin. Esimerkiksi vuosina 1988-1995 alle 100 työntekijän yrityksissä syntyi keskimäärin 260 000 uutta työpaikkaa vuodessa. Samana ajanjaksona yli 100 työntekijän yrityksistä sitä vastoin katosi vuosittain noin 220 000 työpaikkaa. Erityisen suuri merkitys työllistämässä on kasvualoilla toimivilla pienyrityksillä. Pienten ja varsinkin nuorten yritysten työllistämisaikutus voisi olla vieläkin suurempi, jos niille olisi helpommin tarjolla sijoituspääomaa.

Nuorille, alle kymmenen vuotta toimineille yrityksille ei yleensä ole tarjolla ulkopuolista omaa pääomaa tai yhtä vuotta pidempiä pankkilainoja. Ne rahoittavat toimintansa kauppaluotoilla tai lyhytaikaisilla luotoilla, jotka esimerkiksi Italiassa muodostivat käyttöpääomasta yli 100 %, Ranskassa 60 % ja Britanniassa 40 %. Pitempään toimineilla yrityksillä riippuvuus lyhytaikaisesta rahoituksesta vähenee sitä mukaa kuin jakamaton voitto kasvaa, mutta pitkäaikaisen rahoituksen saanti on edelleen niukkaa. Pitkäaikaisen velan osuus koko käyttöpääomasta 1990-luvun alkupuolella oli esimerkiksi Italiassa vain 6 % ja Britanniassa 12 %. Noin 38 prosentilla Italian ja 26 prosentilla Britannian pk-yrityksistä ei ollut lainkaan pitkäaikaista velkaa.

Sisällys

- Uusia rahoitusohjelmia pk-yrityksille 1
Pk-yritysten riskirahoituksen saantia helpottavalla uudella ohjelmallaan EIP aukoo uusia uria kiinteässä yhteistoiminnassa kansallisten yhteistyökumppaneina toimivien rahoituslaitosten kanssa.
- Yhteistoimintahankkeet 4
EIP:n tukea saavien julkisen ja yksityisen sektorin yhteistoimintahankkeiden valikoimaa laajennettiin ASAP-ohjelmalla sisällyttämällä niihin terveys- ja koulutushankkeet.
- EIP Euroopan yhteisön toimielinrakenteessa 7
Läheisiä yhteyksiä ylläpitämällä EU:n toisiin toimieliimiin EIP laajentaa ja monipuolistaa toimintaansa jatkuvasti muuttuvassa taloudellisessa ja poliittisessa toimintaympäristössä.
- EIP:n rooli AKT-maissa 11
Kehityssuunnat: entistä enemmän luottoja yksityissektorille ja lisää toimintaa rahoitusvälittäjien kautta.
- Itäisen Keski-Euroopan pääomamarkkinat 14
AAA-arvoiseksi luokitettu EIP voi myötävaikuttaa voimakkaasti itäisen Keski-Euroopan pääomamarkkinoiden kehittymiseen ja syvenemiseen.
- EIP-foorumi 1998 15
Euroopan haaste: investoinneilla työllisyyteen
- Video EIP:n 40-vuotisesta toiminnasta 16

Erityisiä rahoituspulmia on nuorilla innovatiivisilla yrityksillä, joiden kasvupotentiaali on suuri. Niiden on laajennuttava nopeasti kilpailuedun hyödyntämiseksi. Tästä syystä niiden rahoituksen tarve on melkoinen, vaikka lainan vakuudeksi kelpaavaa käyttöpääomaa on usein vähän ja liiketoiminnan menestymisen ennustamiseen liittyy melkoisesti epävarmuustekijöitä. Tällaisten yritysten rahoittaminen pitkäaikaisilla lainoilla on siten mahdollista vain hyvin rajallisesti. Yksi vaihtoehto on yrityksen oman pääoman kasvattaminen **pääomasijoittamisella** eli venture capital -toiminnalla. Pääomasijoittaminen on Euroopassa kuitenkin verraten tuoretta lukuun ottamatta Britanniaa, jonka pääomasijoitusmarkkinat ovat Yhdysvaltain jälkeen maailman toiseksi suurimmat. Britanniassa pääomasijoitusrahastot sijoittivat vuonna 1996 yrityksiin omaa pääomaa kaikkiaan 3 miljardia ecua, kun vastaava luku oli Ranskassa 900 miljoonaa, Saksassa 700 miljoonaa,

Alankomaissa 600 miljoonaa ja Italiassa vain 500 miljoonaa. Koko Euroopassa pääomasijoitusyhtiöt tekivät uusia sijoituksia vuonna 1996 yhteensä 6,8 miljardin ecun arvosta, mikä on täysin verrattavissa Yhdysvalloissa samana vuonna sijoitettuun summaan. Yhdysvalloissa kuitenkin 40 % pääomasijoituksista käytettiin yritysten perustamisen ja käynnistysvaiheen rahoitukseen. Euroopassa näiden osuus oli vain noin 12 % valtaosan lopusta mennessä kypsempiin yrityksiin.

On luonnollisesti ennen kaikkea Euroopan unionin jäsenvaltioiden tehtävä huo-

lehtia riskipääoman lisääntyvästä tarjonnasta yrityksille. Tähän voidaan pyrkiä muuttamalla verotusta sekä pääomamarkkinoiden sääntelyä ja laitoksia. Mutta myös rahoituslaitokset, kuten Euroopan investointipankki, voivat toimia tässä vauhdittajina.

EIP:N JÄRJESTELMÄ PK-YRITYSTEN PÄÄOMAN VAHVISTAMISEKSI

1. Euroopan teknologian rahoitusjärjestelmä. EIP käyttää kolmen seuraavan vuoden aikana 125 miljoonaa ecua sijoitukseen hyväksi ja luotettaviksi todettuihin pääomasijoitusyhtiöihin. Nämä hankkivat oman asiantuntemuksensa perusteella osuuksia pk-yrityksistä. Etusijalla ovat verrattain nuoret huipputekniikkayritykset, joiden voidaan odottaa kasvavan nopeasti. EIP ei tee suoria sijoituksia pk-yrityksiin, vaan hyödyntää menestyvien pääomasijoitusyhtiöiden erityisasiantuntemusta ja markkinatuntemusta. Näiden yhtiöiden tarkoituksena on rahoittaa pk-yrityksiä käynnistysvaiheessa ja saada myöhemmin tuottoa osakepääomasijoitusten myynnistä.

EIP on antanut Euroopan investointirahaston (EIR) tehtäväksi niiden pääomasijoitusyhtiöiden valinnan, joihin se sijoittaa. EIR:n omistajina ovat EIP 40 prosentilla, Euroopan komissio ja noin 80 yksityistä ja julkista pankkia kummatkin 30 prosentilla. EIR:n omassa käytössä on 75 miljoonaa ecua, joilla tehdään sijoituksia pääomasijoitusyhtiöihin EIP:n 125 miljoonan ecun lisäksi. Pankki uskoo, että toiset rahoituslaitokset tukevat omilla rahoitusvaroillaan sen pyrkimyksiä Euroopan pääomasijoitusmarkkinoiden vilkastuttamiseksi, jolloin pk-yritysten omaa pääomaa voidaan vahvistaa moninkertaisesti EIP:n ja EIR:n 200 miljoonaa ecua suuremmalla summalla. Tällainen pääomatarjonnan lisäys jo tuntuu markkinoilla.

2. Omaa pääomaa ja oman pääoman luonteista rahoitusta innovatiivisille pk-yrityksille

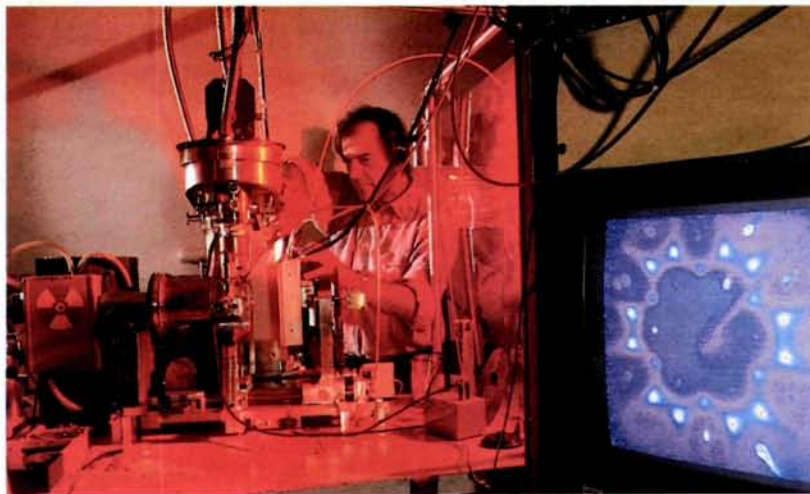
Pk-yrityksille on tärkeää saada lisää varoja, jotka näkyvät omana pääomana taseessa. Se vahvistaa niiden pääomapohjaa ja helpottaa samalla ulkopuolisen pääoman hankintaa. Tähän voidaan tietenkin käyttää suoria pääomasijoituksia, mutta kysymykseen voivat tulla myös muut rahoitusmuodot, jotka eivät ole varsinaista pääomaa vaan oman pääoman luonteista rahoitusta. Tällaisia ovat erityisesti pääomalainat.

EIP ei voi tarjota tällaisia riskipääomainsstrumentteja suoraan pk-yrityksille. Sen on käytettävä hyväksi ja luotettaviksi todettuja yhteistyökumppaneita, joilla on jo valmiit asiakassuhteet ja paikallisten ja alueellisten markkinoiden tuntemus. Koska nämä toimivat lähellä asiakkaitaan, ne pystyvät arvioimaan investointihankkeet vähäisin kustannuksin ja laskemaan sopivat riskipreemiot. Tästä syystä EIP menettelee näissä rahoitustoimissa samoin kuin myöntäessään globaalilainoja⁽¹⁾: se antaa välittäjälaitosten käyttöön varoja, jotka ne ohjaavat edelleen pk-yrityksille omalla vastuullaan. Pankki jakaa näihin rahoitustoimiin liittyvät riskit asianomaisten yhteistyökumppaniensa kanssa. Kolmen seuraavan vuoden aikana EIP tekee pääomasijoitusvarauksia 800 miljoonaa ecua, minkä pitäisi riittää moninkertaisen summan myöntämiseen riskipääomana sen kumppaneina toimivien laitosten kanssa.

⁽¹⁾ Euroopan komissio, Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto ovat hyväksyneet riskipääomien käytön myös Euroopan talouden innovatiivisuuden ja kilpailukykyyn edistämiseen. Perustetaan pääomasijoitusrahasto ("Start-up"), joka on myös EIR:n hallinnoima. Rahaston varoja olisi tarkoitus käyttää pääasiassa huipputekniikan alojen yritysten perustamiseen ja käynnistysvaiheen rahoitukseen. Tässäkään yhteydessä ei tehtäisi suoria sijoituksia yksittäisiin yrityksiin vaan erikoistuneisiin pääomasijoitusyhtiöihin, jotka sijoittavat yrityksiin omalla vastuullaan.

Tällainen pääomasijoitustoiminta on EIP:lle uutta. Yksityiskohtia on vielä hiottava, mikä on tietenkin tehtävä yhdessä sen kumppaneina toimivien laitosten kanssa. Myös riskien ja tuoton jakamisesta on sovittava jokaisen laitoksen kanssa erikseen.

Tähän mennessä pankki on antanut rahoitusta valtiolliselle riskivakuutuslaitokselle SOFARIS (Société française de garantie des financements des PME), joka myöntää rajoitetusti takauksia ranskalaisten pääomasijoitusyhtiöiden sijoittamalle pääomalle. Lisäksi se on ollut mukana rahoittamassa IMIn (Istituto Mobiliare Italiano) ja ABN Amro Bankin yhteisen pääomayhtiön perustamista. Muiden laitosten kanssa käydään parhaillaan neuvotteluja kymmenkunnasta muusta rahoituspaketista.

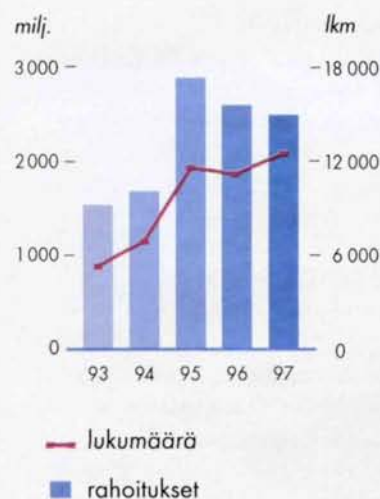
Seuraavat kuukaudet ovat pankille eräänlaista koeaikaa. Se kerää kokemuksia ja sovittaa riskirahoituksen tarjontaa eri jäsenvaltioiden pk-yritysten erityisiin ja

toisistaan poikkeaviin tarpeisiin yhdessä kumppanuuksilaitostensa kanssa. Päämääränä on kehittää laaja valikoima houkuttelevia rahoitusmalleja. ■

Perinteisissä globaalilainatoimissaan EIP myöntää pankin rahoitusta välittävälle laitokselle keskipitkiä ja pitkäaikaisia puiteluottoja. Näistä kyseiset laitokset jakavat (etuoikeutetuilla vakuuksilla) lainoja edelleen pk-yritysten investointeihin, joiden arvo on alle 25 miljoonaa eua. Rahoituslaitokset antavat nämä lainat omalla vastuullaan ja riskillään, ja saavat sen vuoksi päättää itsenäisesti myös lainan ehdoista. Kokemus on osoittanut, että pankkien välinen kilpailu varmistaa EIP:n edullisten rahoitusehtojen välittymisen rahoituslaitosten kautta pk-yrityksille. Euroopan unionissa EIP myöntää pk-yrityksille tarkoitettuja globaalilainoja nykyisin noin sadalle rahoituslaitokselle. 1980-luvun alussa globaalilainoja myönnettiin vuosittain keskimäärin vain noin 500 miljoonaa eua arviolta 1 000 eri pk-yritykselle, mutta vuonna 1997 niiden kokonaissumma oli jo 2,5 miljardia eua ja kohteina oli noin 13 000 yritystä. Viimeksi pk-yritysten globaalilainat olivat noin 12 % pankin lainanannosta Euroopan unionissa.

Vuosien 1993 ja 1997 välisenä aikana yli 47 000 pk-yritystä, joista 85 % kooltaan alle 50 henkeä työllistäviä, saivat hankkeisiinsa lähes 11 miljardia eua.

PK-yritysten rahoitus (1993-1997)

EIP ja yhteistoimintahankkeet

Euroopan unionin talous- ja rahaliiton Emun sekä yhteisvaluutan lopullisen toteutumisen onnistuminen ensi vuosikymmenellä riippuu investoinneista, jotka vahvistavat EU:n jäsenvaltioiden yhdentymistä. Sisämarkkinat tarvitsevat jatkukseen tehokkaan infrastruktuurin, joka on ehdoton perusta eurooppalaisen kasvun ja kilpailukykyä sekä työllisyyden varmistamiselle.

Tämäntapaisten investointien painopiste on erityisesti fyysisten siteiden lujittamisessa EU:n reuna-alueisiin ja lähialueen maihin, joista monet ovat nykyisin myös pyrkimässä EU:n jäseniksi. Tässä prosessissa etusijalla ovat Euroopan laajuisten liikenne-, energia- ja televiestintäverkostojen kehittämisen ja nykyaikaistamisen jatkaminen sekä muut tärkeimmät suuret eurooppalaiset infrastruktuurit ja ympäristöhankkeet.

Maastrichtin sopimuksessa määriteltyjen Emu-kelpoisuuskaavojen saavuttaminen on vaatinut julkisten menojen tiukempaa hillitsemistä ja budjettikurin tehostamista. Se puolestaan edellyttää tehokkuuden lisäämistä taloudelliseen ja sosiaaliseen infrastruktuuriin kohdistuvassa varainkäytössä. Jotta ratkaisevan tarpeelliset investoinnit voidaan säilyttää Euroopan hyvinvoinnille olennaisina pidettävissä hankkeissa, unionin jäsenvaltioiden on haettava vaihtoehtoisia rahoitusjärjestelmiä budjettialijäämän supistamiseksi ja julkisten investointien rahoittamiseksi. Vaihtoehtoisia ratkaisuja ovat muun muassa yksityistäminen ja investointikustannusten jakaminen yksityissektorin kanssa etenkin yksityisen ja julkisen sektorin yhteistoimintahankkeiden kautta eli yhteisvaikuttamisella.

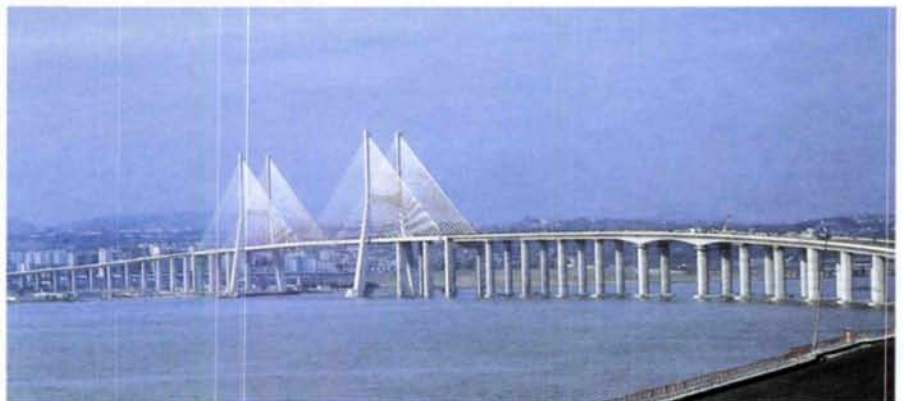
YHTEISVAIKUTTAMINEN EUROOPPALAISITTAIN

EU-tasolla kehkeytymässä olevana yhteisöpolitiikkana on rohkaista yksityisiä tahoja mukaan valtiollisten rinnalle kehittämään, rahoittamaan ja hallinnoimaan infrastruktuurisuunnitelmia. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistoimintahankkeiden kehittämistä ei niinkään pidetä välttämättömyytenä vain korvaamaan julkisen rahoituksen puu-

tetta. Yksityissektorin vaikutusten odotetaan olevan myönteisiä myös johtamisessa, kustannustietoisuudessa ja palvelun laadussa, tiettyjen kulujen jakamisessa, kysynnän ja tarjonnan riskeissä sekä julkisen ja yksityisen asiantuntemuksen yhteenliittymisen tuottamassa hyödyssä.

Valtioiden ja hallitusten päämiesten Eurooppa-neuvosto on toistuvasti painottanut talouspolitiikkaa koskevissa suosituksissa yhteisvaikuttamisen merkitystä järjestelmänä, jolla elintärkeiden hankkeiden toteuttamista voidaan vauhdittaa. Neuvostot ovat vaatineet työkyntien perusta-

keeseen. Niitä ovat erityisesti avustukset unionin rakennerahastoista – Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta – ja EU-komission TEN-budjettimäärärahat sekä Euroopan investointirahasto (EIR). Pankki harjoittaa kiinteää yhteistyötä komission PHARE-avustusohjelman kanssa Keski- ja Itä-Euroopassa, missä se valmistelle maiden tiiviimpää yhdentymistä ja niiden pääsyä unionin jäseniksi. Kööpenhaminan Eurooppa-neuvostossa vuonna 1993 tehtyjen päätösten mukaisesti PHARE-rahoitus keskitetään yhä enemmän infrastruktuurihankkeiden yhteisrahoitukseen.

Vasco da Gaman nimeä kantava silta Lissabonissa

mista mahdollisimman varhain jo hankkeen pohjaselvitysvaiheessa erityisesti kannustamaan yksityisten ja julkisten tahojen yhteistyötä ja mukaantuloa.

Korkean tason TEN-työryhmä myös korostaa suosituksissaan tarkoituksenmukaisen yhteisvaikuttamismallin kehittämistä liikenneinvestointien rahoittamiseen. EIP on mukana tässä EU-komissaari Neil Kinnockin johtamassa työryhmässä. EIP on omakohtaisesti valmis tukemaan aktiivisesti julkisen ja yksityisen sektorin yhteistoimintahankkeita käytettävissä olevista rahavaroistaan ja tarpeen tullen lisäämällä kanssarahoitusta muiden rahanlähteiden rinnalla ja muilla sopivilla rahoitusinstrumenteilla.

Koska EIP on EU:n toimielin, se voi myös toimia yhdessä järjestelyissä muiden EU-rahoituslähteiden houkuttelemiseksi hank-

Tämän tyyppinen EU-rahoitus voi tuottaa varsin merkittävää lisäarvoa yhteistoimintahankkeille sekä pääomakustannuksia pienentämällä että synnyttämällä huomattavia taloudellisia synergiaetuja. EU:n mukaantulo rahoitukseen julkisen ja yksityisen rahan rinnalle parantaa yhteistoimintahankkeiden uskottavuutta ja luottokelpoisuutta sekä lisää hankkeeseen sijoitettujen julkisten varojen vipuvaikutusta.

INFRASTRUKTUURI EIP:N TOIMINTA-ALUEENA

Euroopan unionin projektirahoittajana EIP:llä on takanaan 40-vuotinen historia infrastruktuurin, etenkin liikennehankkeiden kehittämisen tukemisesta EU:n jäsenmaissa ja myös yhä enemmän kolmansissa maissa. EIP-lainat vuonna 1997 Euroopan infrastruktuurin modernisointi-

suunnitelmiin, erityisesti TEN-hankkeisiin, nousivat 9,5 miljardiin ecuun. Viiden viime vuoden aikana eli vuosina 1993–1997 EIP on hyväksynyt 46 miljardia eua Euroopan laajuisten verkostojen perustamiseen ja laajentamiseen unionin lähialueille, lähinnä Keski- ja Itä-Euroopan maihin. Rahoituksen summa unionin sisällä oli 38 miljardia eua. Tuettujen suurten infrastruktuurihankkeiden uudet investoinnit olivat yhteisesti yli 130 miljardia eua tällä ajanjaksolla.

EIP ei tee eroa julkisten eikä yksityisten investointien, ensi- tai laajennusinvestointien taikka uus- tai korvausinvestointien välillä. Sillä ei myöskään ole erityisiä maatai toimialakohtaisia tavoitteita. Euroopan unionin toimielimenä pankin tehtävänä on myöntää pitkäaikaista rahoitusta elinkelpoisille hankkeille, jotka täyttävät unionin talouspoliittiset tavoitteet.

Yksityissektorin merkityksen lisääntyminen näkyy myös EIP:n oman lainanannon kehityksessä yksityissektorin siirtyessä alueille, joilta julkinen sektori on vetäytymässä. Maastrichtin kriteerien vaikutuksesta. Oma vahvistava vaikutuksensa on myös yleisellä globaalilla suuntauksella yksityistämiseen ja kilpailun vapauttamiseen. Samalla kun EIP jatkaa edelleen puhtaasti julkisten infrastruktuurihankkeiden tukemista, se on myös ollut rahoittamassa kasvavassa määrin yksityisiä hankkeita. Niissä on mukana äskettäin yksityistetty teletoiminta sekä energiasektorilla ja ympäristöalalla muun muassa kiinteän jätteen ja jätevesien käsittely sekä vesihuollon hankkeet.

Vuoden 1997 lopussa pankin EU:n alueen hankkeiden lainakannasta jopa 62 prosenttia sijoittui yksityissektorille. Vastuun valtaosasta hankkeita olisi kymmenen vuotta aiemmin kantanut valtio. Senlaatuista tukea on suunnattu myös yhteistoimintahankkeisiin.

EU:n esimerkkejä yhteistoimintahankkeista, joissa EIP on mukana, ovat: uusi Elben tunneli Hampurissa Saksassa, Spatan lentoasema, Patras-Ateena-Thessaloniki-moottoritien Elefsis-Stavos-osuus Kreikassa, Milano-Malpensas lentoasema ja öljykäyttöinen kaasutusvoimalaitos Italiassa, M6-moottoritien jatke ja muita DBFO-tiehankkeita (Design-Build-Finance-

Pireuksen satama

Operate), Manchesterin Metrolink-hanke, Kanaalin tunnelin rautatiehankkeen ensimmäinen vaihe, Heathrow'n pikarata, toinen Severn-silta ja Skye Bridge Britanniassa. Samanlaisia hankkeita ovat Portugalissa Vasco da Gaman nimeä kantava silta Lissabonissa ja Tapada IPP - voimalaitos (Independent Power Project), Irlannissa Dublinin kehätie, Tanskassa Ison-Beltin tunneli- ja siltahanke sekä Juutinrauman silta Tanskan ja Ruotsin välillä.

YHTEISVAIKUTTAMISEN HYÖDYT

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistoimintahankkeiden kehittäminen unionissa on vielä melko hidasta ja tuoretta. Lisäksi tapaukset pyrkivät poikkeamaan toisistaan eri maissa. Paljon on riippunut kulttuurikonkreetista, olevista rahoitusrakenteista ja kokemuksesta sekä yhteistoimintahankkeen erikoisolosuhteista. Tällaiset hankkeet ovat tavallisesti monimutkaisia rakenteita, jotka edellyttävät huolellista suunnittelua ja minkä tahansa tuloksekkaan yhteistoiminnan tavoin, mukana olevien osapuolten täydellistä sitoutumista.

EIP:n kokemuksen mukaan yhteisvaikuttamismallilla hallitukset ja julkisyhteisöt voivat paremmin tasata hankkeen omistusta, organisaatiota, riskiä ja sääntelyä. Yhteistoimintahanke ei välttämättä tarkoita hankkeen omistuksen siirtymistä osittain tai kokonaisuudessaan yksityisille tahoille. Yhtä arvokasta voi myös olla kustannusriskin ja tuloriskin tai molempien jakaminen taikka muiden projektiriskien jako.

Yhteisvaikuttamisen menestyminen edellyttää, että sekä julkinen että yksityinen osapuoli on valmis jakamaan kohtuullisen

osuuden riskeistä, että määräykset ovat selkeät ja reilut ja että koko toimintapoliittinen ympäristö on kantava. Kilpailuttamiseen liittyviä yksityiskohtia on parannettava ja yhteistoimintahankkeiden kehittämisskustannuksia karsittava. Eikä ole olemassa ainoastaan yhtä yksinkertaista ratkaisua. Ja oikean tasapainotason löytäminen riskin ja kor-

vauksen välillä järjestelyissä, joissa on osallistujia monilta eri tahoilta, saattaa olla vaikeaa ja aikaa vievää. Joissain tapauksissa hanke olisi sattanut valmistua paljon nopeammassa tahdissa yksin julkisella toiminnalla.

Yksityisen rahan mukaantulo voi toteutua ainoastaan, jos se laskee saavansa sijoitetulle pääomalle riittävän tuoton. Tällainen rahoitus ei ole "halpaa rahoitusta", koska julkisen sektorin kannalta yksityisen pääoman mukaan saamisen pääasiallinen arvo on kokonaiskustannuksista ennakolta koitua säästö sekä tähän liittyvät riskinsiirto ja parantunut riskinhallinta.

Merkille pantavaa on, että laajojen perusrakennusinvestointien rahoitus tulee säilymään valtion toimialaan luonnostaan kuuluvana niiden laajakantoiset vaikutukset ja merkittävyys huomioon ottaen. Mihin tahansa vaihtoehtoon sitten päädytäänkin, hallituksilla on perustava merkitys myös tulevaisuudessa suurten liikenneinvestointien toteutuksessa. Liikennesuunnitelmat eivät useimmiten ole taloudellisesti kannattavia ja yksityinen pääomapanos vaatii aina tähän mukauttamista. Muilla kaupallishemmilla aloilla, kuten tele- ja energiasektoreilla, valtion puuttuminen jää sen sijaan yhä enemmän pelkästään sääntelyrooliin markkinoiden vapauttamisen ja yksityistämisen rajoittamana.

EIP:N TUKI

EIP:n lainat pääomamarkkinoilla on luokiteltu AAA-arvoiseksi, minkä ansiosta sen antolainojen korkokustannukset ovat likimain jäsenvaltioiden vastaavalla tasolla. Pankki pystyy myöntämään laina-aikoja ja

lyhennysvapaita vuosia, jotka parantavat julkisen sektorin kannalta hankkeen kannattavuutta ja lisäävät yksityisen sektorin kannalta sen taloudellista vahvuutta.

EIP on myös valmis tulemaan vastaan helpottamalla suurten infrastruktuurihankkeiden ja yhteistoimintahankkeiden rahoituksen saantia. Pankki perusti EU:n TEN-politiikkaa tukevan erityisen lainaohjelman suuria infrastruktuuritöitä varten, jota joulukuussa 1994 kokoontunut Essenin Eurooppa-neuvosto tervehti tyytyväisesti. EIP:n TEN-lainaohjelma perustettiin samanaikaisesti kuin neuvosto hyväksyi luettelon tärkeimmistä ja kiireisimmistä liikenne- ja energia-alan TEN-hankkeista.

EIP:n lainaohjelmalla pyritään ylläpitämään tämän alan hankkeiden rahoitusvauhtia ja erityisesti täyttämään yhteistoimintahankkeiden vaatimukset. Useimmat yhteistoimintahankkeiksi kelpaavat hankkeet edellyttävät pitkäikäisen pääoman muodostamista. Ja siksi EIP harkitsee ohjelmansa puitteissa jo ennestään pitkien laina-aikojensa jatkamista jopa yli 25 vuoteen ja pääoman maksuun myönnettävien lyhennysvapaiden vuosien pidentämistä, jotta velan takaisinmaksu voidaan hoitaa tulo-rahoituksella.

Ohjelman käyttöalaa vahvistettiin ja se laajennettiin osaksi EIP:n omaa Amsterdamin toimintaohjelmaa (ASAP). ASAP-ohjelma oli pankin vastaus jäsenvaltioiden kasvua ja työllisyyttä koskevaan päätöslauselmaan, joka määriteltiin kesäkuussa 1997 Amsterdamin Eurooppa-neuvoston kokouksessa. ASAP-ohjelmalla tähdätään tuen lisäämiseen sellaisille investoinneille, jotka rohkaisevat pysyvien työpaikkojen luomista mukaan lukien suuret työllistävät infrastruktuurihankkeet ja TEN-hankkeet. EIP:n tukea saavien yhteistoimintahankkeiden kirjoa myös laajennettiin ASAP-ohjelmalla ottamalla niihin mukaan terveydenhuollon ja koulutuksen alojen hankkeet.

EIP pitää rooliaan pragmaattisena. Se on täydentävä rahoituslähde ja neuvoa-antava apu, joka auttaa toteuttamaan hankkeita ja etenkin toimimaan vetoapuna sopivia rahoitusratkaisuja järjestämällä. Tarkoituksena on kaiken kaikkiaan rahoituskustannusten ja -riskien minimointi ja hankkeen menestymismahdollisuuksien maksimointi. Näin EIP:lle myös avautuu mahdollisuus

tulla mukaan hankkeeseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa rahoitusta ja sopimuksia koostettaessa, ulottaa ja edistää varojen käyttöä kannattavuustutkimuksiin ja rohkaista muiden rahoituslähteiden mukaantuloa.

Yhteistoimintahankkeiden rahoitusratkaisut ovat myös muotoutumassa entistä korkeatasoisemmiksi. Ja EIP on valmis osallistumaan järjestelyihin, joihin sisältyy pääomamarkkinainstrumenttien käyttö. Kun EIP:n mukaantulo lisää olennaisesti uskottavuutta, tällaisten hankkeiden yhteisrahoitusmah-

Malpensa lentoasema

dollisuudet liikepankkien ja pääomamarkkinarahoitusten kesken voivat lisääntyä. Esimerkkejä EIP:n ja joukkovelkakirjamarkkinoiden yhdistetystä rahoituksesta yhteistoimintahankkeissa on saatu Britannista DBFO-tiehankkeista ja Stagecoachin hankkeista ostaa ja liisata rautateiden henkilöliikenteen liikuvaa kalustoa.

EUROOPAN INVESTOINTIRAHASTON TUKI

Toinen eurooppalaisen infrastruktuurin rahoitusta tukeva laitos on Euroopan investointirahasto, joka käynnisti toimintansa kesäkuussa 1994. EIR:n peruspääoma on 2 miljardia ecua. Rahaston tehtävänä on myöntää takuita - senior debt ja etuoikeudettomat luotot eli subordinated debt - takaukset - sekä tietyissä tapauksissa järjestää pääomarahoitusta suuriin infrastruktuurihankkeisiin, etenkin TEN-hankkeisiin. Sen valtuudet ulottuvat samankaltaisen tuen järjestämiseen pienille ja keskisuurille yrityksille.

EIR on jo itsessään yhteistoimintahankesikäli, että se on EIP:n, EU:n komission ja yksityisten ja julkisten pankkien yhteisyrittäjä. EIP:n pääomaosuus rahastosta on 40 pro-

senttia, komission ja pankkien kummankin 30 prosenttia. EIR:n vaikutus luoton pääomakustannusten supistamiseen voi olla merkittävä. EIP on rahoittanut lukuisia yhteistoimintahankkeita, jotka ovat myös saaneet EIR:n tukea. Niitä ovat muun muassa Rion-Antirionin silta Kreikassa, Malpensa lentoasema Italiassa, Tapadan voimalaitos Portugalissa ja Kanaalin tunnelin ja Lontoon välinen suurnopeusjunarata sekä Stagecoachin rautatien liikkuvan kaluston hanke ja jotkut DBFO-tiehankkeet Britanniassa.

YHTEISVAIKUTTAMINEN EU:N ULKOPUOLELLA

Keski- ja Itä-Euroopan maiden lisäksi EIP:n arvioidaan osallistuvan lisääntyvässä määrin yhteistoimintahankkeisiin EU:n ulkopuolella. Nykyisin EIP:llä on unionin ulkosuhdepolitiikan puitteissa toimintaa yli 120 unioniin kuulumattomassa maassa. Yhteisvaikutteisesti tehtävien investointien tukeminen tulee olemaan erityisen merkityksellistä Välimeren alueella, missä EIP toimii aktiivisesti Euro-Välimeren alueen kumppanuusohjelman puitteissa. Ohjelma painottaa erityisesti yksityissektorin kehittämistä paikan päällä. Välimereltä äskettäin saatu esimerkki yhteisvaikuttamisesta on EIP:n antama tuki Alexandrian lähelle rakennettavalle suurelle öljynjalostamolle, jonka toteuttajana on Middle East Oil Refineries.

Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa EIP-rahoitus suunnataan sellaisten yhteisyrittysten hankkeisiin, joiden osakkaat ovat sekä EU-maasta että kohdemaasta mukaan lukien yhteistoimintaratkaisut. Tällaisia yhteistoimintahankkeita ovat Argentiinassa Aguas Argentinasin toteuttamat jätevesien keräys- ja käsittelylaitokset Pohjois-Buenos Airesin jätevesien käsittelyyn sekä Indonesiassa Garuda Dipta Semestan Länsi-Jakartassa toteuttama vedensiirto ja -jakeluhanke, jolla parannetaan ja laajennetaan vesihuoltoa.

Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioissa EIP:n toiminta perustuu neljännelle Lomé'n sopimukselle. EU-linjat näille valtioille vastaisuudessa annettavasta tuesta keskittyvät mitä todennäköisimmin yksityissektorin kehittämiseen. Se merkitsee varmasti myös EIP:n lisääntynyttä osallistumista yhteistoimintahankkeisiin. ■

EIP osana Euroopan yhteisön toimielinrakennetta

EIP perustettiin vuonna 1958 Rooman sopimuksella Euroopan yhteisön rahoituslaitokseksi. Sen toimintajärjestelmä on määritelty Euroopan yhteisön perustamisopimuksessa, muissa yhteisöjen perussopimuksissa ja pankin omassa perussäännössä. EIP palvelee Euroopan yhteisön tavoitteita suuntaamalla maailman pääomamarkkinoilta hankkimaansa pitkäaikaista rahoitusta investointihankkeisiin Euroopan unionin alueelle. Jo 1960-luvun alkupuolelta lähtien se on myöntänyt rahoitusta myös kolmansiin maihin, joissa se tukee yhteisön kehitysyhteistyöpolitiikan toteuttamista. Yhteisön oikeudelliset puitteet eivät missään tapauksessa rajoita EIP:n toimintaa, vaan ne antavat pankille mahdollisuuden sopeuttaa EU-politiikan uudet päätavoitteet omaan toimintaansa. EIP on laajentanut ja monipuolistanut toimintaansa aina tarvittaessa, jotta se voisi toteuttaa tehtävänsä yhteisön rahoituslaitoksena jatkuvasti muuttuvassa taloudellisessa ja poliittisessa toimintaympäristössä.

EIP:N OLEMASSAOLON PERUSTEET

Tuntuu sopivalta kerrata EIP:n perustamisen syitä tänä vuonna, jolloin pankki viettää 40-vuotisjuhlavuottaan. EIP:n perustamispäätös oli erottamaton osa päätöstä luoda Euroopan talousyhteisö. Euroopan hiili- ja teräsyhteisön toimialaa koskeva yhteistyö haluttiin laajentaa monipuolisiksi yhteismarkkinoiksi. Laajentumisen perusedellytyksenä oli sellaisten varo-

Rooman sopimuksen allekirjoittaminen 1958

jen saatavuus, joilla voitiin rahoittaa mitatavat aineelliset infrastruktuurit mukana olevien maiden talouksien kytkemiseksi toisiinsa. Suuret rahamäärät olivat myös tarpeen investointien rahoittamiseksi muita heikommien kehittyneillä alueilla sekä teollisuudessa edistämään niiden yhdentymistä avoimeen ja kilpailukykyiseen talousalueeseen. Vuonna 1955 pidetyssä Messinan kokouksessa, jossa tehtiin periaatepäätös Euroopan talousyhteisön luomisesta, nämä ajatukset johtivat malliin julkisesta eurooppalaisesta elimestä, joka helpottaisi pääomien hankkimista ja siirtämistä yhteisön sisällä rikkaammilta alueilta köyhemmille ja toisi yhteisöön ulkopuolista pääomaa. EIP oli niin muodoin "syntynyt". Se olisi projektirahoitusta hoitava pankki, jolla on kyky hankkia suuri osa antolainoihin tarvittavista varoista omien pääomamarkkinalainojensa tuotolla ja toimimaan voittoa tavoittelematta kiinteässä yhteistyössä pankkisektorin kanssa. Oli aivan selvää, että sen luotonannossa tärkeimpiä alueita olisivat aluekehitys, teollisuuden nykyaikaistaminen ja uudistaminen sekä Euroopan yhteisen edun mukaiset taloudelliset tavoitteet, eritoten yleiseurooppalainen liikenne- ja televiestintäinfrastruktuuri. Ne ovat yhä edelleen EIP:n luotonannon tavoitteiden joukossa etusijalla. Vuosien aikana tavoitteita on tullut lisää vastaamaan muuttuvien taloudellisten olosuhteiden synnyttämään investointitarpeeseen. Sellaisia ovat energiahuollon varmuus, ympäristönsuojelu, teollisuuden innovaatiot ja viime aikoina kasvu ja työllisyys. Euroopan yhdentymisen tukeminen oli ja on yhä edelleen pankin olemassaolon perimmäinen tarkoitus.

RIIPPUMATONTA PÄÄTÖKSENTEKOJA TOTEUTTAVA ITSENÄINEN ELIN

Kuten EIP:n perustamispäätös oli erottamaton osa päätöstä luoda Euroo-

pan talousyhteisö, pankin perussääntö on pöytäkirjan muodossa erottamaton osa Rooman sopimusta. Sopimuksen perusteella EIP on oikeushenkilö sekä rahoituksellisesti ja hallinnollisesti itsenäinen. Samalla se tunnustaa pankin ainutlaatuisen aseman, sillä pankki on ainoa yhteisön elin, joka toimii markkinoilla yhteisvaiikutteisesti liikepankkien ja muiden rahoituslaitosten kanssa. EIP:tä sitovat ainoastaan sen omat päätöksentekovelimensä. Tällä menettelyllä varmistetaan, että pankin anto- ja ottolainustoimet voidaan tehdä pankin riippumattomaan asiantuntemukseen perustuvan harkinnan mukaan.

EIP:n rahoitusrakenne on myös suunniteltu itsenäisyysajatuksen mukaisesti. Pankin pääoman merkitsevät sen omistajat eli Euroopan unionin jäsenvaltiot. EIP:n valtuusto, joka edustaa jäsenvaltioita, on pankin ylin toimeenpaneva elin. Se voi korottaa merkittävä pääomaa ja määrätä pääoman maksettavan prosenttiosuuden. Pankin hallinnon rakenne on lisäksi sovitettu siten, että se antaa mahdollisuuden toiminnan itsenäisyyteen perustamisopimuksen ja EIP:n perussäännön määrittämän yleisvaltuutuksen ehtojen mukaisesti. Siten se täyttää toimintaedellytykset, jotka ovat ehtona sekä pankkina että Euroopan yhteisön elimenä toimivalle instituutille.

VASTAVAIKUTTAMINEN

Päivittäisessä toiminnassaan pankki pyrkii alituisesti löytämään tasapainotason itsenäisyyden ja vastavaikuttamisen välillä. Tästä syystä ei riitä, että sen toiminta on yhdenmukaista yhteisöpolitiikan kanssa, vaan sen on myös tuettava tätä politiikkaa myönteisellä tavalla. EIP järjestää toimintansa kiinteästi yhteen yhteisön talouspolitiikan kanssa ja ylläpitää laajemminkin läheisiä suhteita toisiin toimielimiin. Kun pankin valtuusto suunnittelee EIP:n politiikan yleislinjoja, se ottaa huomioon toimintalinjojen uudet tavoitteet, jotka muut

yhteisön toimielimet, ja erityisesti Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan parlamentti ovat laatineet Euroopan komission ehdotusten pohjalta.

Vastavaikuttamisperiaatteen mukaisesti pankki on omaksunut aktiivisen kannan paitsi uusien EU-politiikan tavoitteiden toteuttamiseen, yhä enemmän myös tavoiteisiin liittyvien käsitteiden laatimiseen ja tavoitteiden valmisteluun. Tämä on mahdollista pankin pohjustavilla töillä, joilla valmistellaan maaperää valtioiden ja hallitusten päämiesten Eurooppa-neuvoston antamille virikkeille unionin kehittämiseksi. Se toimii tällä tavalla esimerkiksi osallistamalla uusia toimintalinjoja valmisteleviin korkean tason työryhmiin. Niitä olivat muun muassa EU:n työryhmät, jotka 1990-luvun puolivälin paikkeilla määrittivät ensisijaisesti toteutettavat Euroopan laajuiset liikenne- ja energiaverkot (TEN) sekä televiestinnän TEN-verkot. Tuore esimerkki EIP:n uutta luovasta toiminnasta, joka pyrkii aktiivisesti edistämään Eurooppa-neuvoston unionin kehittämiseksi antamia virikkeitä, on vuoden 1997 kesäkuun määrätty EU:n kasvu- ja työllisyyspolitiikkaa tukeva lainatoiminta. Tämä toiminta on lähtöisin kehitysprosessista, joka käynnistyi joulukuussa 1992 Edinburghin huippukokouksen esittämään pyyntöön perustuvasta EIP:n Edinburghin lainajärjestelmästä. Järjestelmästä annetaan ylimääräistä rahoitusta TEN-hankkeisiin ja ympäristön suojelun investointeihin. Edinburghin rahoitusjärjestelmä ulotettiin koskemaan myös pienten ja keskiuurten yritysten investointeja kesäkuussa 1993 Kööpenhaminassa kokoontuneen neuvoston pyynnöstä. Sittemmin käynnistettiin joukko muita lainaustoimintaa koskevia aloitteita, joihin sisältyi väliaikainen tuettu lainaohjelma työllistäviä pk-yrityksiä varten. Se perustettiin vuonna 1994 yhteistyössä Euroopan komission kanssa. Saman vuoden kesäkuussa pankki käynnisti yhteisesti komission ja pankkisektorin kanssa Euroopan investointirahaston (EIR) tukemaan investointeja myöntämällä takauksia TEN-hankkeille ja pk-yritysten investointeihin. Vuoden 1995 puolivälin paikkeilla EIP:n valtuusto päätti ulottaa EIP:n lainat koskemaan myös tutkimus- ja kehitystoimintaa sekä vähittäiskauppaa.

Tarkoituksena oli sovittaa innovatiivisten yritysten rahoitusvaatimukset näillä sektoreilla. Elokuussa 1997 EIP määritteli oman Amsterdamin toimintaohjelmaksi (ASAP) ristiin työllisyyspaketin. Ohjelmalla edistetään Amsterdamin Eurooppa-neuvoston kasvua ja työllisyyttä koskevan päätöslauselman⁽¹⁾ toteuttamista.

YHTEISTYÖ MUIDEN YHTEISÖN TOIMIELINTEN KANSSA

Samalla kun EIP:llä on perustamissopimuksen suoma itsenäisyys, se toimii yhteisesti yhteisön toisten toimielinten kanssa toiminnan vaikutusten maksimoimiseksi pyrkimyksissä toteuttaa yhteisiä eurooppalaisia tavoitteita. EIP perusti vuonna 1968 edustuston Brysseliin, millä haluttiin helpottaa yhteistyötä siellä sijaitsevien toimielinten kanssa.

Euroopan unionin neuvosto

Euroopan unionin neuvosto, joka on yhteisön lainsäätäjä, voi pyytää EIP:tä osallistumaan yhteisöpolitiikan uusien alueiden täytäntöönpanoon. Pankki seuraa läheltä neuvoston päätöksentekoa. Brysselin edustustonsa avustuksella se ylläpitää yhteyksiä niihin, jotka ovat mukana suunnittelemassa yhteisöpolitiikan tulevaa suuntaa. Neuvosto pitää arvossa EIP:n asiantuntemusta ja omaa osaamista. Siksi se pyytää pankin pääjohtajaa osallistumaan neuvoston kokouksiin ja vaikuttamaan niissä käytäviin keskusteluihin. EIP:n pääjohtaja on tapana kutsua Ecofin-neuvoston (talous- ja valtiovarainministerit) kokouksiin aina, kun asialistalla on pankin kannalta merkityksellisiä asioita⁽²⁾. EIP:n henkilöstöä osallistuu neuvoston perustamiin tilapäisiin työryhmiin, joissa pohditaan ja valmistellaan toimintatapoja asioissa, joissa EIP on osallisena. Tällaisia työryhmiä ovat olleet muun muassa EU-komissaari Neil Kinnockin johtama yleiseurooppalaisten liikenneverkostojen ongelmaa ruotinnut TEN-työryhmä ja komis-

saari Martin Bangemannin johtama televiestintää käsitellyt työryhmä.

Valtioiden ja hallitusten päämiesten Eurooppa-neuvosto

EU:n jäsenvaltioiden päämiehet ja hallitusten päämiehet kääntyvät yhä useammin EIP:n puoleen yhteisöpolitiikan uusien tavoitteiden täytäntöönpanossa. Viiden viime vuoden aikana pankkia on pyydetty tukemaan useiden huippukokousten *jointopäätelmien* täytäntöönpanoa. Näin esimerkiksi Edinburghin neuvoston kokouksessa joulukuussa 1992 EIP:tä pyydettiin tukemaan unionin talouselämän elvyttämistä vauhdittamalla Euroopan laajusten liikenne-, televiestintä- ja energiaverkkojen rahoittamista sekä ympäristönsuojelua edistäviä investointeja. Toinen esimerkki TEN-verkkojen alalta oli pankin osallistuminen vuoden 1994 aikana valtioiden ja hallitusten päämiesten henkilökohtaisista edustajista koostuvaan työryhmään. Ryhmän tehtävänä oli avustaa neljäntoista kiireisimmän ja tärkeimmän liikennehankkeen ja kymmenen ensisijaisesti toteutettavan energiasuunnitelman valinnassa, jotka Essenin Eurooppa-neuvosto hyväksyi lopullisesti joulukuussa 1994. Viime vuodelta esimerkkinä on EIP:n pyrkimys toimia aktiivisesti laadittaessa ylimääräistä jäsenyyteen valmistavaa lainajärjestelyä Keski- ja Itä-Euroopan hakijamaissa sekä Kyproksella. Järjestelyllä lisätään huomattavasti pankin rahoitusta kohdemaissa helpottamaan niiden valmistautumista täysjäsenyyteen.

Euroopan parlamentti

Yhteisön lainsäädäntövaltaa neuvoston rinnalla käyttää Euroopan parlamentti. Parlamentin ja EIP:n väliset suhteet ovat vuosien aikana vakiintuneet ja niihin sisältyy säännöllinen yhteydenpito kaikkein korkeimmalla tasolla sekä myös henkilöstötasolla. Pankki pitää tärkeänä Euroopan parlamentin säännöllistä tiedottamista toiminnastaan ja toisaalta pysytellä ajantasalla parlamentin mielipiteistä ja päätöksenteosta. Joka vuosi, vähän kesäkuussa pidettävän pankin valtuuston vuosikokouksen jälkeen, EIP:n pääjohtaja pitää vuosikokouksen perustuvan puheen talous- ja raha-asioita sekä teollisuuspolitiikkaa käsittelevälle valiokunnalle. Puhetta

⁽¹⁾ Ks. EIP Tiedote N:o 95, s. 1-4.

⁽²⁾ Yksi Ecofin-neuvoston merkittävä piirre on se, että neuvostoon kokoontuvat valtiovarainministerit ovat myös pankin valtuuston jäseniä ja tuntevat siksi perusteellisesti EIP:tä koskevat asiat.

EIP

Euroopan komissio

Euroopan unionin neuvosto

Euroopan parlamentti

Euroopan tilintarkastustuomioistuin

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

seuraa laaja keskustelu sellaisista yhteisön kysymyksistä, jotka ovat pankin toiminnan kannalta ajankohtaisia. Myös muiden valiokuntien jäseniä osallistuu tähän tärkeään kokoukseen.

Lisäksi parlamentin valiokunnat kutsuvat pankin hallituksen tai henkilöstön jäseniä osallistumaan kokouksiinsa tarkoituksena tiedottaa heitä EIP:tä koskevista asioista tai saadaakseen itse tietoa eri kysymyksiin liittyvästä pankin toiminnasta. Tällaista tiedon ja mielipiteiden vaihtoa käydään ennen muuta valiokunnissa, jotka käsittelevät talous- ja raha-asioita, talousarviota ja talousarvion valvontaa, aluepolitiikkaa, liikennettä, ympäristöä, työllisyyttä ja kehitystä.

EIP pitää säännöllisesti yhteyttä myös yhteisön toimielinrakenteen kahteen tärkeimpään neuvoo-antavaan elimeen eli *talous- ja sosiaalikomiteaan* ja *alueiden komiteaan*. Molemmat niistä käsittelevät asioita, joissa EIP näyttelee tärkeää osaa, erityisesti taloudellista yhdentymistä ja aluekehitystä koskevia kysymyksiä. Tästä syystä EIP tiedottaa näitä toimielimiä kyseisiin asioihin liittyvästä toiminnastaan.

Euroopan komissio

Yhteisön toimielimistä komissio on EIP:n tärkein kumppani päivittäisessä työskentelyssä. Tähän on syynä niiden kummankin täydellinen sitoutuminen yhteismarkkinoiden toteuttamiseen ja Euroopan taloudellisen yhdentymiskehityksen edistämiseen.

Komission ja pankin yhteistoiminta on moninaista ja siihen sisältyvät muun muassa niin viralliset institutionaaliset työskentelysuhteet kuin henkilöstöjen väliset työskentelysuhteet.

Pankin perussäännössä määritellään näiden kahden toimielimen hallinnolliset yhteydet. Ensinnäkin 11 artiklassa määrätään, että komissio nimeää EIP:n hallintoneuvostoon yhden jäsenen ja yhden varajäsenen. Varsinaiseksi jäseneksi nimitetään talous- ja rahoitusasiain pääosaston (DG II) pääjohtaja ja varajäseneksi aluepolitiikan ja koheesion pääosaston (DG XVI) pääjohtaja. (Tehtäväkohtaisista pääosastoista käytetään ranskankieliseen nimeen perustuvaa lyhennettä DG). Hallintoneu-

vosto huolehtii siitä, että pankkia johdetaan Euroopan yhteisöjen sopimusten ja valtuuston vahvistamien yleisten suuntaviivojen mukaisesti. Komission edustajan tehtävänä on esittää hallintoneuvoston muille jäsenille komission näkemykset kaikista keskusteltavista aiheista. Perussäännön 21 artiklan mukaan pankin on pyydettävä komission lausunto kaikista pankille esitetyistä laina-anomuksista. Tällä tavoin varmistetaan, että EIP:n rahoitus vastaa yhteisön taloudellisia tavoitteita. Jos komission lausunto on kieltävä, hallintoneuvosto voi hyväksyä lainan vain yksimielisellä päätöksellä. Tällöin komission nimeämänä nimitetty jäsen ei luonnollisesti osallistu äänestykseen.

Komission ja pankin henkilökunta ovat työskentelyssään päivittäin yhteydessä toisiinsa. Komission lukuisista pääosastoista talous- ja rahoitusasiainpääosasto (DG II) on tärkein EIP:n yhteydenpidossa. Keskeinen yhteistyöala on aluekehitys, sillä pankin lainoilla ja Euroopan yhteisön budjetituella ja avustuksilla pyritään korjaamaan alueellista ja rakenteellista epätasapainoa, joka koskettaa useita EU:n alueita. Noin 70 prosenttia EIP:n luotonannosta unionin alueella suunnataan kehityksessä jälkeen jääneille alueille. Näillä kahdella toimielimellä on kiinteää yhteistoimintaa – komissiossa aluepolitiikkaa ja koheesiota hoitava DG XVI vastaa yhteisön rakenne- ja koheesiorahastoista. Tällä tavoin ne pyrkivät täydentämään toinen toistensa rahoitustoimintaa mahdollisimman yhtenäisellä tavalla ja hoitamaan yhteisrahoitusta EIP:n lainoilla ja rakennerahastotuella. Tässä yhteydessä on syytä painottaa, että EIP tekee itse lopulliset rahoituspäätöksensä, jotka pankin hallintoneuvosto hyväksyy hankekohtaisesti pyydettyään ensin komission ja kyseisen jäsenvaltion lausunnon. Vuonna 1997 kanssarahojusjärjestelyt koskivat investointihankkeita, jotka muodostivat neljänneksen EIP:n toiminnasta rakennerahastojen toimien piiriin hyväksyttävillä aloilla. Pankin henkilökunta osallistuu monissa eri vaiheissa komission johtaman yhteisön rakennetukitoiminnan valmisteluun ja täytäntöönpanoon ja on mukana neuvottelemassa kyseisten jäsenvaltioiden kansallisten ja alueellisten viranomaisten kans-

sa. Pankki auttaa muun muassa määrittelemään varojen käyttöä koskevat prioriteetit ja käyttöönoton yleiset ehdot sekä osallistuu tulosten valvontaan ja arviointiin. EIP tukee aktiivisesti koheesiorahaston⁽²⁾ toiminnan toteuttamista ja hallinnoi Euroopan talousalueen Etan rahoitusjärjestelmää⁽⁴⁾ osallistumalla hankkeiden arviointiin teknisellä, taloudellisella ja rahoituksellisella asiantuntemuksellaan.

Toinen tärkeä yhteistyöala on investointihankkeiden rahoittaminen Euroopan unionin ulkopuolella. Hankkeisiin myönnettävät EIP:n lainat täydentävät EU:n budjettivaroista saatavaa ja komission hoitamaa Euroopan yhteisön yleisrahoitusta. Pääosa pankin luotonannosta tehdään sen omista rahoitusvaroista. EIP hallinnoi lisäksi yhteisön ja jäsenvaltioiden valtuuttamana riskipääomia sekä korkotukia AKT-maissa ja unioniin kuulumattomissa Välimeren maissa toteutettaville investointihankkeille. Pankki on toiminnassaan yhteydessä komission ulkosuhteiden pääosastoon (DG I) ja kehitysyhteistyön pääosastoon (DG VIII). Lisäksi kannattaa mainita työskentelysuhteet DG XI:een (ympäristö, ydinturvallisuus ja pelastuspalvelu) yhteisöpolitiikan ympäristönsuojelua ja elämän laadun parantamista koskevien velvoitteidensa täyttämiseksi.

Henkilöstöjen välistä yhteistyötä tukevat pankin päivittäisestä toiminnasta vastaavan hallituksen jäsenten yhteydet EU-komissaareihin, ja tietysti eritoten niihin, jotka vastaavat molempien toimielinten kannalta tärkeistä salkuista. Niitä ovat talous- ja rahoitusasiat, aluekehitys, liikenne, ympäristöasiat sekä kehitysyhteistyöpolitiikka.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin toimii yhteisön lainsäädännön valvojana. Tästä syystä yhteisön perustamissopimusten EIP:tä koskevien tekstien ja EIP:n perussäännön monissa toimielimiä koskevissa määräyksissä viitataan juuri tuomioistuimeen. Tuomioistuimella on tuomiovalta kysymyksissä, jotka koskevat jäsenvaltioiden velvoitteiden täyttämistä EIP:tä kohtaan sekä pankin valtuuston ja hallintoneuvoston hyväksymien toimenpiteiden

laillisuutta. EIP jättää tuomioistuimen tuomittavaksi velallisiaan tai velkojiaan koskevat sopimussuhteet, jotka on solmittu Euroopan unionin ulkopuolisissa maissa. Sitä vastoin kaikista pankin ja kolmansien välisistä riita-asioista unionin alueella päätetään niiden maiden toimivaltaisissa kansallisissa tuomioistuimissa, joissa pankilla on kotipaikka. Tuomioistuin käsittelee myös pankin ja sen henkilöstön väliset riita-asiat.

Euroopan tilintarkastustuomioistuin

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen toimialta kattaa yhteisön varainkäytön ulkoisen tilintarkastuksen. Se tarkastaa yhteisön budjetin noudattamisesta vastaavan Euroopan komission tilit. Siihen sisältyvät myös toimet, joissa EIP vastaa Euroopan yhteisöjen varojen hallinnasta yhteisön valtuuttamana. Tilintarkastus suoritetaan pankin toimittamien todistusasiakirjojen perusteella. Tuomioistuin ja EIP:n tarkastuskomitea voivat tarvittaessa yhteisestä sopimuksesta suorittaa paikan päällä yhteisen tilintarkastuksen. Tuomioistuin, komissio ja EIP tekevät käytännön yhteistyötä valvoessaan kyseistä toimintaa. Tämän yhteistyön käytännölliset puolet määriteltiin vuonna 1989 tehdyssä sopimuksessa. Pankin omista rahoitusvaroista rahoitettavan toiminnan hallinnollisen tilintarkastuksen suorittaa sitä vastoin EIP:n oma tarkastuskomitea, jonka muodostavat valtuuston asianomaisten julkista tilintarkastusta ja tilejä koskevan asiantuntemuksensa perusteella nimittämät kolme jäsentä. Tarkastuskomitea tarkastaa EIP:n tilit yhdessä ulkopuolisten tilintarkastajien kanssa –tällä hetkellä Ernst & Young – ja EIP:n oman sisäisen tarkastuksen kanssa. ■

⁽²⁾ Vuonna 1997 pankki oli mukana arvioimassa 26:ta koheesiorahaston tukea hakevan hankkeen taloudellisia ja teknisiä ansioita.

⁽⁴⁾ Etan rahoitusjärjestelmä on Etan osallistuvien Euroopan vapaakauppaliiton Eftan jäsenmaiden ja Euroopan yhteisön budjetin rahoittama. Sillä tuetaan investointeja, jotka painottuvat ympäristönsuojeluun, liikenteen kehittämiseen ja koulutukseen. Tukea saavat myös pk-yritysten hankkeet Kreikassa, Portugalissa, Irlannissa ja Pohjois-Irlannissa ja Espanjan jälkeensä jääneillä alueilla. Rahoitusjärjestelmä käsittää 500 miljoonaa ecua lahjarahoitusta ja kahden prosentin korkotuen EIP:n 1500 miljoonan ecun lainoihin.

Tukea AKT-maiden kestäväälle kehitykselle EIP:n rooli neljännessä Lomé'n sopimuksessa

Euroopan talousyhteisö on jo perustamisestaan lähtien vuodesta 1958 pyrkinyt löytämään käytännön tapoja, joilla voidaan osoittaa Euroopan tuntemaa vastuuta muita heikommien kehittyneitä maita kohtaan. Tästä syystä unionin tasolla on määritelty kolmansia maita varten yhteinen kehitysyhteistyöpolitiikka. Euroopan investointipankki (EIP) on alusta asti osallistunut suoraan tämän politiikan tukemiseen teknisellä ja rahoituksellisella asiantuntemuksellaan.

Koska unionin jäsenvaltioita yhdistää eräisiin Afrikan maihin vahvat historialliset siteet, Euroopan yhteisö katsoi tarpeelliseksi luoda perustan näiden maiden yhteiselle kehitysapupolitiikalle allekirjoittamalla jo vuonna 1963 ensimmäisen Jaunden sopimuksen. Sen jälkeen Euroopan unioni on avustanut Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maita (AKT) sekä merentakaisia maita ja alueita (MMA)⁽¹⁾ peräkkäisten AKT-maiden ja EU:n välisten yleissopimusten kautta. Niistä parhaillaan on voimassa neljäs, Lomé IV -sopimus, josta tuetaan 70:tä AKT-maata ja 19:ää merentakaista maata ja aluetta.

Lomé'n sopimukset muodostavat puitteet poliittisten, taloudellisten ja kulttuuristen suhteiden kehittämiseksi. Niissä vahviste-

taan selkeästi yhteistyön peruseriaatteen, kuten sisäisiin asioihin puuttumattomuus, molemminpuolinen kunnioitus ja kumppanuus, sekä määrätään EU:n avustusohjelman kautta annettavasta rahoituksesta. Rahallisen avustuksen antamisesta vastaa kaksi laitosta. Euroopan komissio antaa varsinaista avustusta Euroopan kehitysrahaston EKR:n kautta rahoittamaan etenkin sosiaalisia kehitysohjelmia. EIP puolestaan hoitaa tuottaville investoinneille myönnettävää lainarahoitusta. Koska pankilla on kokemusta vastaavien hankkeiden rahoituksesta unionin sisällä, se keskittyy tehdasteollisuuden, maataloustuotteiden jalostuksen, kaivosteollisuuden, matkailun ja energia-alan tukemiseen. Tietyin ehdoin se rahoittaa myös talouselämän kannalta tärkeitä infrastruktuurihankkeita, kuten satamia, lentokenttiä, televiestintää ja rautateitä. Lainahakemusten arvioinnissa EIP:n ensimmäinen ja tärkein kriteeri on se, edistääkö hanke todennäköisesti kyseisen maan tai maiden talouskehitystä.

Kuten missä tahansa EIP:n lainojen kohdemaassa, hankkeen on selvästi vaikutettava toteutuskelpoiselta neljässä eri suhteessa: taloudellisesti, rahoituksellisesti, teknisesti ja ympäristönsuojelullisesti. Lisäksi on osoitettava, että vähäisten resurssien käyttö on tuottavaa. AKT-mais-

sa kehitysongelmat ovat kuitenkin erityisen suuret, ja useimmissa niistä kansantulo henkeä kohti on vain muutama sata ecua vuodessa. Tästä syystä pankki suhtautuu investointien rahoitukseen varsin joustavasti. Käytettävissä on useita eri rahoitusvälineitä.

Pankin omista rahoitusvaroista (eli pääomamarkkinoiden ottolainastoiminnan tuotosta) myönnettävät tavanomaiset lainat.

Näihin liittyy yleensä, mutta ei aina, EKR:n 4 prosentin korkotuki⁽²⁾, jota EIP hallinnoi EU:n jäsenvaltioiden ja Euroopan komission valtuuttamana.

Euroopan kehitysrahaston riskipääoma lainoina, jota pankki hallinnoi saamansa valtuutuksen nojalla. Näiden luottojen avulla EIP voi antaa erityyppistä pääomarahoitusta ja oman pääoman luonteista rahoitusta, joka voidaan tarkasti sovittaa hankkeen erityistarpeisiin, lainantottajan maksukykyyn ja hankkeen riski/tuotto -suhteeseen. Osa näistä varoista käytetään "siemenenä" rahoittamalla kannattavuustutkimuksia ja pilottihankkeita.

Pankin uusimmat rahoitustoimet ovat perustuneet neljanteen Lomé'n sopimukseen

(¹) Samaa aikaan Lomé'n sopimuksen kanssa EU aloitti erityisjärjestelyt teknisen ja rahoitusavun antamiseksi yhdeksälletoista merentakaiselle maalle ja alueelle (MMA), joilla on perustalliset siteet kolmeen unionin jäsenmaahan (Ranska, Alankomaat ja Yhdistynyt kuningaskunta). Rahoitus annetaan samoin ehdoin ja edellytyksin kuin AKT-maihin.

(²) Korkotukea myönnetään käytännössä ympäristönsuojeluinvestointien, koulutusohjelmien ja muiden pankin hyväksymien kohteiden kustannusten tukemiseen tai se annetaan valtiolle budjettitukena (eikä sillä tueta yksityissektorin investointeja).

EIP:N HALLINNOIMAT VARAT NELJÄNNEN LOMÉ'N SOPIMUKSEN NOJALLA

	1. pöytäkirja (1991-1995)		2. pöytäkirja (1996-2000)	
	milj. ecua	%	milj. ecua	%
Lainat EIP:n omista rahoitusvaroista	1200	52	1 658	55
Korkotuet EKR:n varoista	280	12	370	12
Riskipääomalainat (EKR)	825	36	1 000	33
YHTEENSÄ	2 305	100	3 028	100

liitettyihin kahteen rahoituspöytäkirjaan, joissa määrätään EIP:n luototuksesta 5,3 miljardiin ecuun asti vuosina 1991–2000. Pankin valtuusto hyväksyi EIP:n omista rahoitusvaroista myönnettävästä 1 658 miljoonan ecun summasta lokakuussa 1995 Ecofin-neuvoston päätöksen jälkeen. Rahoituksen takaajina ovat EU:n jäsenvaltiot.

EIP:N TÄHÄNASTINEN RAHOITUS LOMÉ IV -SOPIMUKSEN NOJALLA

Neljännän Lomé'n sopimuksen mukaisesti myönnetty EIP:n luotot ovat kohdistuneet energiahuoltoon (sähköntuotannon ja jakelun infrastruktuurit, öljyn ja maakaasun käyttö), liikenteen ja tietoliikenteen infrastruktuuriin, ympäristönsuojeluun (vesihuolto ja viemärointi), teollisuuden kehittämiseen, matkailuun sekä niihin liittyviin palveluihin. Ensimmäisen rahoituspöytäkirjan nojalla EIP rahoitti 77 hanketta omista rahoitusvaroista ja 166 riskipääomailainoina yhteensä 56:ssä AKT-valtiossa ja MMA:ssa. Noin 30 prosenttia rahoituksesta myönnettiin paikallisten pankkien ja rahoituslaitosten kautta, jotka EIP:n periaatteiden mukaan tällöin vastaavat yksittäisistä investointipäätöksistä.

Energiasektorin 655 miljoonan ecun lainat suunnattiin voimalaitosten rakentamiseen ja nykyaikaistamiseen, joita ovat Takoradin vesivoimalaitoksen rakentaminen ja Akosombon vesivoimalaitoksen nykyaikaistaminen Ghanassa Volta-joella, Garafirin padon rakentaminen Guineassa ja Muelan vesivoimalaitos Lesothossa. Lisäksi rahoitettiin sähkönsiirto- ja jakelukapasiteetin laajentamista useissa maissa: Bahamalla, Barbadosella, Belizessä, Cayman-saarilla, Komoreilla, Dominikaanisessa tasavallassa, Grenadassa, Jamaikalla ja Papua-Uudessa-Guineassa, sekä Norsunluurannikon ja Burkina Fason sähköverkkojen yhteenliittämistä ja Botswanan, Etelä-Afrikan, Zimbabwen ja Mosambikin verkkojen yhdistämistä. EIP myönsi lainoja myös Norsunluurannikon öljy- ja maakaasuesiintymien hyödyntämiseen sekä öljyjohtojen rakentamiseen ja kunnostukseen Keniassa, Trinidadissa ja Tobagossa sekä Sambiassa.

Liikenteeseen myönnetty 180 miljoonaa ecua käytettiin tukemaan investointeja, joilla kunnostetaan Norsunluurannikon ja Burkina Fason välistä rautatietä, kehitetään satamalaitteita Cap Verdessä (Mindelo), Mauritiuksella (Port Louis),

Namibiassa (Lüderitz ja Walvis Bay), Saint Vincentissä ja Grenadiineilla (Kingstown) sekä Tansaniassa (Dar-es-Salaam) ja parannetaan lentokenttiä Etiopiassa, Fidjillä, Gabonissa, Mauritiuksella sekä Saint Kitts ja Nevisillä. Erityisen tärkeä alueellinen hanke oli lentoasemien ja lennonvarmistuslaitteiden uudistaminen ja nykyaikaistaminen 15:ssä AKT-maassa, jotka ovat ASECNAn⁽²⁾ jäseniä. Lisäksi rahoitettiin yhteensä 125 miljoonalla eculla **televiestintäverkkojen** laajentamista ja kunnostamista maissa kuten esimerkiksi Djibouti, Eritrea, Etiopia, Fidji, Jamaika, Mauritius, Namibia, Senegal ja Tonga.

EIP on aina pyrkinyt rahoittamaan erityisesti sellaisia hankkeita, jotka edistävät **ympäristönsuojelua** ja ympäristön tilan kohentamista. Varsinaisten ympäristönsuojeluhankkeiden rahoituksen ohella se on myös tarkkojen arviointimenettelyjensä kautta halunnut varmistaa, että kaikki sen tukemat investointihankkeet ovat ympäristövaikutuksiltaan hyväksyttäviä. AKT-maissa rahoitetut ympäristöhankkeet koskivat pääasiassa kaupunkialueiden uudistamista, kuten juomaveden jakelua, viemärointiä, jäteveden käsitelyä ja kiinteän jätteen hävittämistä.

(²) Agence pour la Sécurité de la Navigation Aérienne en Afrique et à Madagascar

Näihin käytettiin yhteensä 197 miljoonaa ecua Antiguassa ja Barbudassa, Bahamalla, Barbadosella, Botswanassa, Cayman-saarilla, Gambiassa, Guineassa, Grenadassa, Guyanassa, Malawissa, Mauritiuksella, Namibiassa, Senegalissa ja Zimbabwessa.

Kaivostoiminnan ja teollisuuden kehittäminen on määritelty Lomé'n sopimuksessa yhdeksi EIP-rahoituksen keskeiseksi alueeksi. Kehittämissuunnitelmilla pyritään usein lisäämään paikallisten raaka-aineiden jalostusarvoa ja paranta-

maan siten kohdemaiden maksutasetta. Yhteensä 140 miljoonaa ecua kohdistettiin **kaivos-hankkeisiin**, joissa on mukana Angorochasin graniittilouhos Angolassa, Sadiolan kultaesiintymä Malissa, M'Haoudatin rautamalmiesiintymä Mauritaniassa, Ancuaben suomugrafiittiesiintymä Mosambikissa, Sanyatin kupariavolouhos Zimbabwessa ja kobolttin louhinta Ugandan Kilembessä.

TEOLLISUUDEN KEHITTÄMINEN: LISÄÄ PAINOARVOA YKSITYISILLE YRITYKSILLE

EIP on alusta asti rahoittanut sekä julkisen että yksityisen sektorin hankkeita. Viime vuosina painopiste on siirtynyt yhä enemmän yksityisiin yrityksiin, koska ne pystyvät piristämään nousevien maiden talouskasvua ja edistämään kilpailukykyisen taloudellisen toimintaympäristön syntymistä.

Lomé IV -sopimuksen ensimmäisen rahoituspöytäkirjan nojalla annettua EIP:n rahoituksesta 40 prosenttia suuntautui yksityissektorille. Sillä tuettiin kaiken kokoisten yritysten investointeja. Suuriin teollisuushankkeisiin myönnettiin suoria lainoja 198 miljoonan ecun edestä pääasiassa kemikaalien tuotantoon, elintarviketeollisuuteen, tekstiili- ja nahka-alalle sekä metallin, kumin ja muovin jalostuksen ja puolijalosteiden valmistukseen.

Pienempiä hankkeita pankki on rahoittanut limiittiluotoilla (*globaalilainoilla*), jotka myönnetään AKT-maiden kansallisille pankeille ja rahoituslaitoksille. Tarkoituksena on samalla vahvistaa paikallisia rahoituslaitoksia ja auttaa niitä lisäämään hallinto- ja rahoitusedellytyksiään. EIP on myöntänyt rahoitusta myös monien Euroopan kehitysrahoituslaitosten (EDFI) (4) kautta. Yhteensä 549 miljoonan ecun kokonaissumma jaettiin 65 *globaalilainana* 41:een AKT-maahan. Globaalilainajärjestelyissä paikallinen pankki vastaa rahoitettavien hankkeiden määrittelystä, arvioinnista, valinnasta ja seurannasta, ja EIP valvoo tätä toimintaa vaihtelevassa määrin. Menettelytavan etuna on, että päätökset tehdään lähellä markkinoita, missä myös ideat, toiveet ja mahdollisuudet syntyvät.

Käytettävissään olevien varojen joustavuuden vuoksi pankki on voinut tarjota paikallisille rahoitusvälittäjille suuren valikoiman instrumentteja. Suoria lainoja on täydennetty EIP:n riskipääomavaroista otetuilla pääomalainoilla, ehdollisilla lainoilla, vaihdettavilla lainoilla, osinkoon oikeuttavilla lainoilla ja osakslainoilla.

Keniassa ja Ugandassa pankki on ottanut käyttöön niin sanotun "Apex" -järjestelmän. Siinä luotot myönnetään korkotuettuina asianomaisen valtion hallituksen kautta keskuspankille, joka lainaa varat edelleen paikallisille pankeille ja kehitysrahoituslaitoksille niiden asiakkaiden investointihankkeiden rahoittamiseen. Viimeksi mainitut lainat ovat markkinakorkoisia, jotta vältettäisiin rahoitusmarkkinoiden vääristyminen. Keskuspankit toimivat hallituksen asiamiehinä (vastaavat maksuvaatimuksista ja -suorituksista sekä lainan takaisinperimisestä pankeilta), mutta pankit arvioivat hankkeet itse ja vastaavat kaikkien lainojen riskeistä.

(4) Ensimmäisen rahoituspöytäkirjan nojalla: Cofides (ESP), Commonwealth Development Corporation (UK), Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden NV (NL), Industrialiseringsfonden for Undviklingslandene (DK) ja Proparco (FR).

Tämän yhteistyömuodon piirissä on jo noin 20 paikallista pankkia ja rahoituslaitosta.

EIP käyttää riskipääomaa myös pääomarahoitukseen. Sen eri muotoja ovat suora osakkuuksien hankinta rahoitusvälittäjistä

EU:n puolesta, välilliset pääomasijoitukset pk-yrityksiin rahoitusvälittäjien kautta, mukaan lukien riskipääomarahastot, rahoitus valtionyhtiöiden tilanteen kohentamiseksi ennen yksityistämistä, eurooppalaisten yritysten pääomasijoitukset AKT-maiden yritysyrityksiin (yhteisyritykset) jne. ■

AKT-maista vastaava EIP:n hallituksen varapuheenjohtaja Claes de Neergaard tarkastelee viimeaikaista kehitystä ja tulevaisuudennäkymiä seuraavasti:

"Viime vuosina EIP:n toiminnassa on voitu havaita useita kehityssuuntia. Yksityissektorille myönnettävät luotot ovat kasvussa ja rahoitusvälittäjien kautta eri instrumenttien avulla tehtävä luototus ja investoinnit ovat lisääntyneet. Samanaikaisesti EIP on jatkanut

infrastruktuurihankkeiden tukemista, mikä on tärkeää sekä AKT-maiden talouskehitykselle että niissä toimiville yksityisille yrityksille.

Nämä kehityssuunnat luultavasti vielä vahvistuvat tulevina vuosina. Painopisteen siirtyminen julkiselta sektorilta yksityiselle on maailmanlaajuinen ilmiö: yksityissektori tuottaa yhä useampia palveluita ja hyödykkeitä esimerkiksi televiestinnässä, sähköntuotannossa, jäteveden käsittelyssä ja monilla muilla aloilla. Meidän on sopeuduttava muuttuviin markkinoihin. EIP:n on äärimmäisen tärkeää syventää yhteistyötään paikallisten rahoituslaitosten kanssa, jotta voisimme auttaa niitä sekä pienten että suurten yritysten rahoituksessa.

Markkinat ovat myös yleisesti muuttuneet parempaan suuntaan. Afrikassa on havaittavissa lupaavia merkkejä talouskasvusta, alueellisesta yhteistyöstä ja poliittisen vakauden lisääntymisestä, mikä lisää eurooppalaisten yritysten kiinnostusta investointeihin. Nyt on erittäin tärkeää tukea prosessin jatkuvuutta. EIP vaikuttaisi tämän kehityksen luonnolliselta rahoituskumppanilta, koska sillä on ainutlaatuinen kokemus toiminnasta nousevilla markkinoilla ja myös yhteyksiä moniin eurooppalaisiin yritysyrityksiin.

Koska neljännen Lomén sopimuksen toisen rahoituspöytäkirjan ratifiointi EU:n jäsenvaltioissa on ollut hidasta, EIP on voinut toimia AKT-maissa vain rajoitetusti. Uusia lainoja on allekirjoitettu ja nostettu hyvin vähän. Tällä välin on kuitenkin arvioitu ja hyväksytty melkoinen määrä lainoja, joten pankki pystyy nopeasti lisäämään luotonantoaan nyt kun pöytäkirjan ratifiointi on saatu päätökseen.

Pankin kiireellisiä ja tärkeitä tehtäviä on suunnitella Lomén sopimusten jälkeisen keskipitkän aikavälin rahoitusjärjestelmän rakenne tiiviissä yhteistyössä Euroopan komission kanssa. Suunnittelu perustuu komission *vihreään kirjaan* ja laajamittaisiin neuvotteluihin niin AKT-maiden ja EU:n jäsenvaltioiden välillä kuin myös näiden maiden kesken. Pankki on avainasemassa, kun suunnitellaan nykyisen riskirahoituksen korvaavaa automaattisesti uudistettavaa investointien rahoitusjärjestelmää. Olen vakuuttunut siitä, että nykyaikaistettu Lomén sopimusten jälkeinen järjestely, joka on vähitellen syntymässä, tulee vastaamaan hyvin sekä AKT-maiden että EU:n tarpeita ja etuja."

EIP tukee itäisen Keski-Euroopan pääomamarkkinoiden kehitystä

Euroopan investointipankki on jo nyt tärkeimpiä itäisen Keski-Euroopan hankkeiden luottotajia. Viiden viime vuoden aikana eli vuosina 1993-1997 sinne myönnettyt lainat olivat yhteensä 5,4 miljardia ecua. EIP, joka on maailman pääomamarkkinoiden suurin monenkeskinen lainanottaja, on nykyisin ulottamassa lainanotto toimintansa koskemaan myös useita itäisen Keski-Euroopan maita. Näillä toimilla pankki pystyy kanavoimaan kohdemaiden kotimaisia säästövaroja tuotantoliiketoimintoihin hankkeisiin. EIP lainaa varat edelleen paikallisina valuuttoina, jolloin myös hankkeiden toteuttajien valuuttakurssiriskit häviävät. Mutta ennen kaikkea AAA-arvoiseksi luokitetun EIP:n kaltaisen suuren ja kokoneen toimijan läsnäolo itäisen Keski-Euroopan pääomamarkkinoilla on omiaan edistämään tehokkaasti markkinoiden kehittymistä ja syvenemistä.

URANUURTAJA ULKOMAISTEN LIIKKEESEENLASKIJOIDEN MARKKINOILLA

Vuosikymmen sitten EU:n laajentumisen jälkeen Kreikkaan, Espanjaan ja Portugaliin EIP oli ensimmäisten joukossa kehittämässä näiden maiden pääomamarkkinoita ja edistämässä niiden kasvua ja kansainvälistymistä. Samaan tapaan pankki on alkanut jo toimia kolmen itäisen Keski-Euroopan hakijamaan - Tšekin tasavallan, Unkarin ja Puolan - valuutoissa. Se on hankkinut rahoitusta Tšekin kruunuina (CZK), "synteettisesti" Puolan zlotyina (PLN) ja viimeksi myös forintteina (HUF) Unkarin kansallisilta pääomamarkkinoilta.

TŠEKin TASAVALLTA: TŠEKin KRUUNU -VARAT

Vuodesta 1996 lähtien EIP on laskenut liikkeeseen Tšekin kruunun euromarkkinoilla seitsemän Tšekin kruunu -joukkolainaa, yhteensä CZK 7 500 miljoonaa (noin 200 miljoonaa ecua). Viimeisin oli 15-vuotinen emissio, jolla voitiin perustaa ensimmäinen treasury-pooli lainojen ulos-

maksuun Tšekin tasavallassa oleville pankin asiakkaille hyvin edullisesti heidän omassa valuutassaan.

Vaikka CZK-määräinen varainhankinta Tšekin kruunun euromarkkinoilta voidaan tehdä mitä edullisimmin, EIP suunnittelee lainanottoa myös kruunun kansallisilta markkinoilta käynnistämällä velkaemissio-ohjelman Tšekin tasavallassa.

PUOLA: DEM-INDEKSISIDONNAISET SYNTEETTISET ZLOTY-EMISSIOT

EIP toi markkinoille myös kaksi synteettistä Puolan zlotyn (PLN) eurolainaa, jotka on sidottu D-markkaan. Ensimmäinen oli 100 miljoonan zlotyn kaksivuotinen laina. Toisen emissio määrä oli 300 miljoonaa zloty (noin 77 miljoonaa ecua), nimelliskorko 17 % ja laina-aika seitsemän vuotta. Se on kaikkien lainanottajien tähän mennessä liikkeeseen laskemista Saksan markkaan kytketyistä zloty-lainoista pisin ja nimellismäärältään suurin. Tällaisen synteettisen zloty-joukkolainan liikkeeseenlasku, jossa korko ja pääoma maksetaan kokonaisuudessaan Saksan markkoina, on merkki ulkomaisten sijoittajien lisääntyvästä zloty-sijoitusten kysynnästä ja riskinottohalukkuudesta.

EIP:n painopiste on tällä hetkellä kansallisten pääomamarkkinoiden kehittämisessä eritoten Tšekin tasavallassa, Unkarissa ja Puolassa. Samalla se pyrkii siirtämään tämän alan laajaa rahoitusasiantuntemustaan näille maille.

VELKAKIRJAOHJELMA UNKARIN FORINTEISSA

Tärkeä edistysaskel oli EIP:n ensimmäisen Unkarin forinti -määräisen joukkolainaohjelman käyttöönotto Unkarissa. Tämä 20 miljardin forintin (noin 100 miljoonan ecun) ohjelma oli ensimmäinen laatuaan kaikissa itäisen Keski-Euroopan maissa. Ohjelman kehittämiseen osallistuivat tiiviisti kaikki asianomaiset hallintoelimet ja Unkarin pankit. EIP:n ja Unkarin tasavallan

välisen puitesopimuksen ratifioinnin jälkeen pankki voi tuoda Unkarin pääomamarkkinoille erilaisia HUF-määräisiä joukkolainoja ja tarjota Unkarissa toimiville hankkeiden toteuttajille forinti-lainoja.

Sillä välin pankki on laskenut liikkeeseen 5-vuotisia vaihtuvakorkoisia jvk-lainoja, jotka on sidottu Budapestissa päivittäin noteerattavaan viitekorkoon (Budapest Interbank Offered Rate). Tämä on aivan uusi tuote Unkarin markkinoilla, joilla on tähän asti ollut tarjolla vain Unkarin valtion velkasitoumusten tuottoon tai inflaatioprosenttiin sidottuja vaihtuvakorkoisia joukkolainoja. EIP:n vaihtuvakorkoisten lainojen tuonti Unkarin markkinoille ilmentää taas kerran pankin uraauurtavaa asemaa uusien markkinoiden kehittäjänä ja kansallisten pääomamarkkinoiden syventäjänä, joka ottaa ensimmäisenä käyttöön uusia liikkeeseenlaskutapoja.

RAHOITUSASIAINTUNTEMUSTA KANSALLISTEN MARKKINOIDEN KEHITYKSEEN

Unkarin velkaemissio-ohjelmasta ja useiden jäsenvaltioiden valuutoissa toteutettua vastaavista ohjelmista saatua kokemusta käytetään hyväksi, kun EIP käynnistää samankaltaisen hankkeen Puolassa. Myös tämä hanke toteutetaan läheisessä yhteistyössä Puolan pankkiyhteisön ja asianomaisten hallintoelinten kanssa.

EIP:stä on nopeasti muodostumassa viitelainojen liikkeeseenlaskija Unkarissa, Puolassa ja Tšekin tasavallassa. Tämä onkin tärkeä edellytys sille, että pankki voi edistää olemassa olevien markkinarakenteiden kasvua, syvenemistä ja monipuolistumista ja saada ne Euroopan unionin nykyisiä rakenteita vastaaviksi. Itäisen Keski-Euroopan maissa toimivien hankkeiden toteuttajien erityistoiveita silmällä pitäen EIP on jo ottanut yhteyttä paikan päällä moniin kansallisiin viranomaisiin ja pankkeihin, joten se voi luultavasti hankkia rahoitusta yhä useampien KIE-maiden valuuttoina jo lähitulevaisuudessa. ■

**BEI/EIP
FORUM**
1998 LONDON

EIP-foorumi 1998

Euroopan haaste: Investoinneilla työllisyyteen Lontoo 22.-23. lokakuuta 1998

Nyt neljännen kerran järjestettävä EIP-foorumi käsittelee aihetta, joka on ratkaisevan tärkeä talous- ja rahaliiton onnistumiselle ja on sen vuoksi nostettu Euroopan unionin asialistojen kärkeen. Emun kolmannen vaiheen kynnyksellä EU:n on täytettävä makrotalouden vakauden ehdot ja tuettava Euroopan taloudellista yhdentymiskehitystä. Samanaikaisesti sillä on vastassaan pitkään korkeana pysyttellyt työttömyysaste. Tästä syystä Amsterdamin Eurooppa-neuvosto laati kesäkuussa 1997 kasvu- ja työllisyysstrategian, jossa investointien edistämiseksi on keskeinen merkitys.

Euroopan unionin rahoituslaitoksena EIP on sitoutunut voimakkaasti unionin kasvu- ja työllisyyspolitiikkaan, jota se tukee investointihankkeisiin myönnettävillä pitkäaikaisilla lainoilla. Vuoden 1997 keskivaiheilla pankki käynnisti *Amsterdamin toimintaohjelman* (ASAP) rahoituksen kanavoimiseksi ennen kaikkea työvoimavaltaiten alojen terveisiin investointeihin. Ohjelmaan sisältyy myös EIP:n luotonannon ulottaminen terveydenhuoltoon, koulutukseen ja kaupunkialueiden saneeraus- ja työpajakoja luovien infrastruktuurihankkeiden rahoituksen lisääminen sekä riskipääomarahoituksen antaminen innovatiivisille pk-yrityksille.

EIP-foorumin päämääränä on edistää Euroopan kannalta tärkeiden kysymysten pohdintaa ja toimia asiantuntijoiden kohtauspaikkana edistämään yhteistyötä foorumissa käsiteltävillä aloilla. Vuoden 1998 EIP-foorumissa käsitellään investointien ja työllisyyden välistä yhteyttä Euroopan unionissa keskittymällä erityisesti rahoituksen hankkimiseen Emu-oloissa ja innovatiivisten yritysten riskirahoitukseen. Pankin oma panos foorumin keskusteluihin perustuu muun muassa

ASAP-ohjelman täytäntöönpanosta saatua käytännön kokemusta.

Foorumi koostuu yhteensä runsaat 300 edustajaa pankeista ja muista rahoituslaitoksista, yrityksistä ja ammattiliitoista, parlamenteista, hallituksista, aluehallinnosta, kansainvälisistä järjestöistä, yliopistoista ja tiedotusvälineistä. Pääpuhujia ovat Britannian valtiovarainministeri ja EIP:n valtuuston jäsen *Gordon Brown*, joka pitää avauspuheenvuoron, Maailman kauppajärjestön WTO:n pääjohtaja *Renato Ruggiero* päivällistilaisuuden juhlapuhujana, sekä sisämarkkinoista ja rahoituspalveluista vastaava EU-komissaari *Mario Monti*, joka esittää komission näkemykset. Tilaisuudessa kuullaan myös monia muita arvovaltaisia puhujia, jotka edustavat erilaisia taloudellisia, rahoituskellisia ja poliittisia näkökantoja ja tuovat tilaisuuteen sekä tieteellistä että käytännön asiantuntemusta. Heidän joukossaan ovat muun muassa BMW:n hallituksen puheenjohtaja *Bernd Pischetsrieder*, Ison-Britannian ammattiliittojen keskusjärjestön Trade Union Congressin pääsihteeri *John S. Monks*, Pariisin arvopaperipörssin EUROPLACEn johtaja *Marc Vienot* ja AB Asesoresin pääjohtaja *Salvador García Atance*.

EIP:lle on suuri kunnia saada Euroopan komission entinen puheenjohtaja *Jacques Delors* pitämään alustuspuheen ensimmäisen päivän istuntoon, jossa pohditaan investointien merkitystä työpaikkojen luo-

misessa. Hänen laatimaansa *Valkoista kirjaa kasvusta, kilpailukyvystä ja työllisyydestä* voidaan pitää unionin nykyisen kasvu- ja työllisyysstrategian perustana.

EIP-foorumi 1998 osuu EIP:n 40-vuotisjuhlavuodelle. Kaksi edellistä foorumia omistettiin alueellisille kysymyksille. Tukholmassa 1997 pidetty foorumi, joka oli järjestyksessä kolmas, käsiteli yhdentymistä ja yhteistyötä Pohjois-Euroopassa ja Itämeren alueella ja sitä edeltänyt Madridin foorumi vuonna 1996 keskittyi unionin ja Välimeren maiden yhteistyöhön. Ensimmäinen EIP-foorumi pidettiin Amsterdamissa vuonna 1995. Silloin aiheena oli yksityissektorin osallistuminen suurten infrastruktuurien rahoitukseen. Edellisten tapahtumien tapaan (1) myös tämän vuoden foorumin pöytäkirjat julkaistaan ja annetaan laajaan jakeluun EU:ssa ja sen ulkopuolella foorumin aiheesta kiinnostuneille. ■

(1) EIP-foorumin 1997 pöytäkirjat on julkaistu huhtikuussa 1998. Ne ovat maksutta tilattavissa EIP:n tiedotus- ja viestintäosastolta, faksi (+352) 4379-3189.

Video EIP:n 40-vuotisesta toiminnasta

EIP on tuottanut 40-vuotisen taipa-
leensa kunniaksi lyhyen videon, jossa
kuvataan pankin toimintaa informatiivisel-
la ja kiinnostavalla tavalla. Filmi on saa-
tavana englannin, ranskan, saksan, ita-
lian, espanjan ja portugalin kielillä. Se
poikkeaa EIP:n muista audiovisuaalisista
yritysesittelyistä, jotka on enimmäkseen
suunnattu pankki- ja rahoitusalan asian-
tuntijoille. Heitä varten on vieläkin saata-
villa yritysvideo 'Financing European
Integration' ("Euroopan yhdentymistä
rahoittamassa"), jota ajantasaistetaan
säännöllisesti.

Uudella 40-vuotisjuhlafilmissä on tarkoitus
saavuttaa suuri yleisö. Videota voivat
hyödyntää erityisesti tv-kanavat, kauppa-
ja teollisuuskamarit, EU:n toimielimet ja
ulkomaiset edustustot, eurooppalaiset jär-
jestöt, ammatilliset yhdistykset, yliopistot
ja koulut selittäessään EIP:n ainutlaatuisia
asemia sekä Euroopan unionin toimieli-
menä että pankkina.

Filmin historiallinen osuus on jaettu nel-
jään vuosikymmeneen, joiden tunnettuja
maailman tapahtumia ja merkkihenkilöitä
esitellään EIP:n samanaikaisen toiminnan
rinnalla. Videon loppupuolella EIP:n pää-
johtaja Sir Brian Unwin kertoo pankin
käynnistämästä Amsterdamin toimintaoh-
jelmasta (ASAP), joka on EIP:n vastaus
Eurooppa-neuvoston huippukokouksessa
kesäkuussa 1997 julkistettuun kasvua ja
työllisyyttä koskevaan päätöslauselmaan.

Filmi kuvaa vauhdikkaasti ja tyylikkäästi
sekä rahoitettavia hankkeita, pääoma-
markkinoita että pankin käytännön toi-
mintaa. Se painottaa EIP:n roolia elintä-
son ja elämän laadun parantajana
Euroopan unionissa ja muualla maail-
massa.

Tämän 40-vuotisjuhlafilmin ja yritysvi-
deon lisäksi EIP tuottaa filmimateriaalia
tv-toimittajien käyttöön "raaka-aineeksi".
Tällä hetkellä on saatavana aineistoa

EIP:n päätöksentekoeleimistä (valtuusto,
hallintoneuvosto, hallitus, pääjohtaja), toi-
mitiloista, aluekehityksen rahoituksesta
sekä pankin rahoitustoiminnasta Krei-
kassa ja Portugalissa. ■

VHS-kopioita (Betacam tv-asemille) voi
tilata maksutta osoitteesta *Sophie De-
celle*, EIB, 100 Bd. Konrad Adenauer,
L-2950 Luxembourg, puh. (+352) 4379-
3135, faksi (+352) 4379-3189, sähkö-
posti: S.DECELLE@eib.org.

EIP tiedote on Euroopan investointipankin
toimittama kausijulkaisu, joka ilmestyy
samanaikaisesti 11:llä eri kielellä (englanti,
espanja, hollanti, italia, kreikka, portugali,
ranska, ruotsi, saksa, suomi ja tanska).

Tämän julkaisun aineisto on vapaasti käy-
tettävissä. Lähde on lainattaessa mainittava
ja artikelleille toimitettava julkaisijalle.

100, bd Konrad Adenauer
L - 2950 Luxembourg
Puhelin: 4379 -1 - Telekopio: 43 77 04
H320 Videoneuvottelu 43 93 67

Italian osasto:
Via Sardegna, 38 - I - 00187 Rome
Puhelin: 4719 -1 - Telekopio: 42 87 34 38
H320 Videoneuvottelu 48 90 55 26

Ateenan konttori:
Amalias, 12 - GR -10557 Athens
Puhelin: 3220 773/774/775
Telekopio: 3220 776

Lissabonin konttori:
Avenida da Liberdade, 144 -156, 8º
P -1250 Lisbon
Puhelin: 342 89 89 tai 342 88 48
Telekopio: 347 04 87

Lontoon konttori:
68, Pall Mall - London SW1Y 5ES
Puhelin: 0171 -343 1200
Telekopio: 0171- 930 9929

Madridin konttori:
Calle José Ortega y Gasset, 29
E - 28006 Madrid
Puhelin: 431 13 40 - Telekopio: 431 13 83

Brüsselin edustusto:
Rue de la Loi 227 - B -1040 Brussels
Puhelin: 230 98 90 - Telekopio: 230 58 27
H320 Videoneuvottelu 280 11 40

Internet <http://www.eib.org>

Valokuvat: EIP:n valokuva-arkisto, EC,
Sue Cunningham Fotostock.

Painettu Arctic Silk-paperille ("Nordic Swan")
Ceuterick B-3000 Leuven
IX-AA-98-002-FI-C

